

Роман ЗАВАДОВИЧ

ПЕРШИЙ ВІРШ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Дорогі юні друзі, якщо не всі ви, то може дехто з Вас чув про славу письменниці Лесю Українку — може навіть читав або деклямував її вірші для дітей. Ось мені приходить на думку її невеличкий вірш "Надія". Вона ж його написала ще дитиною, їй було тоді заледве 9 років. Цей вірш цікавий ще й тим, що це взагалі перший вірш тієї письменниці.

Поки собі цього гарного вірша прочитаємо, треба Вам знати, що Леся дитиною проживала на селі, серед чудових лісів і нив Волині (пошукаймо на карті України, де саме лежить ця чудова Волинь!). Там Лесині батьки мали великий гарний дім, сад — і здавалося, що до щастя нічого їй не бракує..Але це так тільки здавалося...Чого ж їм ще не доставало? — запитаєте. Не доставало їм ВОЛІ.

На той час їх рідна земля, Україна, була поневолена. Волю забрали їй москалі, яких у світі називають росіянами. Український нарід ніколи не погоджувався з поневоленням, він усе думав про визволення, і того займанці-москалі найбільше боялися. Вони заарештували всіх передових, свідомих і чесних українців тай вивозили їх з України далеко на північ у холодну країну Сибір. Самі знаєте, що москалі вивезли з України Шевченка, щоб він не писав українцям віршів про волю.

І от, сталося так, що одного разу москалі заарештували Лесину тітку Олену Косач (бо правдиве прізвище Лесі було Косач, а Українкою вона себе підписувала тільки під своїми творами). Лесин тато одержав сумного листа про те, що несправедливий московський суд засудив тітку Олену на заслання в Сибір. Зажурився тато, в маминих очах блиснули сльози. "За що її засудили? - питали вони. Адже вона не робила нічого злого, нікого не вбила, не ограбила, не ошукала! Вона лише любила свій рідний нарід, свою українську землю і бажала їм добра".

Отакий це "злочин". І почула це мала Леся, і її серце налилося жалем та обуренням на ворогів . І тоді 9-річна Леся сіла за стіл, взяла перо і написала невеличкий віршик, що його назвала "НАДІЯ".

В цьому віршику вона описала те, що, на її думку, переживала тітка Олена після засуду.

Тепер прочитаймо собі цей хороший віршик, перший віршик Лесі Українки:

Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія сама:
Надія вернутись ще раз на Вкраїну,
Поглянути ще раз на рідну країну,
Поглянути ще раз на синій Дніпро-
Там жити, чи вмерти — мені все одно;

Поглянути ще раз на степ, могилки,
Востаннє згадати палкії гадки...
Ні долі, ні волі у мене нема,
Зосталася тільки надія сама.

Правда, що віршик гарний? Не тільки гарний, а й мудрий Бо ось подумаймо; тітку мають завести далеко-далеко в чужину. Чи вона - падає в розпач, у безнадію, чи заливається сльозами? Ні, вона знає, що вона вже в'язень, невільниця, але в її серці зароджується надія, що вона переживе своє ув'язнення, що неволя її не зломить і що прийде колись такий день, коли вона вернеться у свій рідний край. Так уявляла собі мала Леся тітку, тітку-героїню: тітка не плаче, тітка стоїть гордо перед ворогами, ніяка тюрма її не злякає, вона знає, що терпить за свій нарід, за правду, а правда мусить колись перемогти.

Такою справді була Лесина тітка Олена, і такою стала й Леся. За свого життя вона написала багато чудових і мудрих творів, і всюди в них виступає та сама думка - що перед ворогами не треба коритися, що треба палко любити Україну і трудитися для неї, що ніколи не треба втрачати надії у визволення України.

Отак, бачите, вже у своєму першому віршику 9-літня Леся показала, яка вона і яка буде все життя: повна надії в перемогу, повна любови до свого краю, готова до боротьби за нього. Тепер уже певно зрозумієте, чому вона пізніше в одному своєму творі написала слова; "БОРИСЬ І ДОБИВАЙСЯ БАТЬКІВЩИНИ!"

Ці слова мусимо добре запам'ятати, бо вони написані для нас.

ЯК ЗРОДИЛАСЯ «ЛІСОВА ПІСНЯ»

рисунки: Петра Андрусіва та ст. юн. Степана Солтиса

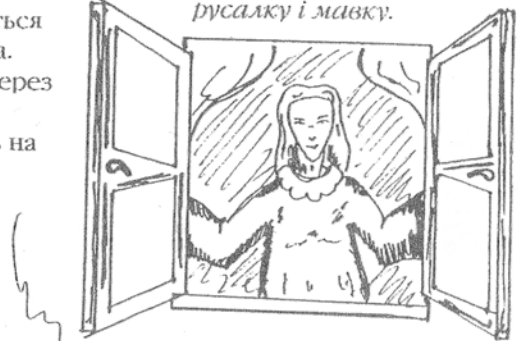
Промені місяця падають крізь відкрите вікно на Лесине ліжко. Малій Лесі сон не береться.

В таку ніч виходять з води русалки.

Леся кидається з ліжка. Лізе через вікно і біжить на річку.

Мушу побачити русалку і мавку.

Леся сідає над берегом і дивиться в ріку.

Не бачу ні русалок, ні водяника!

Та ось місяць виходить з-поза хмаринки.

Ходім, сестрички, погратися!

На беріг вибігають веселі русалки з розпущеним зеленим волоссям.

З річки виринає волосатий водяник.

Не можна нам взяти її на дно ріки до нашої кришталевої палати?

Цигяте, бо перестрашите дівчинку!

Русалки не хочуть перестати гратися із дівчинкою, але ...

Заміште дівчинку, а то на дно підете!

Ой, сестрички, лишім дівчинку. Не буде скоро такої нагоди побавитися наворі.

Враз з-поміж дерев виходять бородатий дід і дівчина великої краси.

Лісовик і мавка! Точнісенько такі, якими бачила в своїх снах!

На другий день Леся дістала гарячку й мусіла лежати в ліжку. Але нікому не сказала про причину гарячки. Тільки роки пізніше розказала у листі до мами про цю нічну мандрівку малою дівчиною.

А про мавку і лісовика, водяника та русалок

написала, як виросла чудовий твір під назвою «Лісова Пісня»

ПРИСЛІВ'Я І ПРИКАЗИ ПРО ВОЛЮ

КУТОЖ
Української мови

Без волі, як без д_____

Де свобода, там чоловік собі г_____р.

Без волі плачу до_____

Воля дає силу навіть с_____у

Чоловік без волі, як кінь на при_____

В клітці є пити, їсти і хороше сісти, але до висот щастя не до_____

Або волю здобути, або дома не б_____

Знайдіть Слова!

Назви творів Лесі Українки

о м у р о д е р ж и м а н о р г і я ь
л і с о в а п і с н я с а м с о н р н
и с а б к в і к м е л о д і ї і р м е
а я т е а н л б і л і ф і г е н і я с
п ч р р с я о о с і н н я к а з к а і
о н и т с к г я р о н а р у ї н а х п
л а п б а а г р і ш н и ц я л е с я х
і л т р н з е и с д а в н я в е с н а
к є и о д к о н в а л і я і р м а н л
р г х с р а т я б с і м с т р у н ї и
о е о к а м і н н и й г о с п о д а р
в н е в і л ь н и ч і п л а ч і р р к
и д о с в і т н і о г н і в і р а к а
в а в и л о н с ь к и й п о л о н у н

1. Надія
2. Лісова Пісня
3. Одержима
4. Мелодія
5. Конвалія
6. Іфігенія (в Тавриді)
7. Сім Струн
8. Камінний господар
9. Невільничі праці
10. Досвітні огні
11. Вавилонський полон
12. На крилах пісень
13. Місячна легенда
14. На полі крові
15. Грішниця
16. На руїнах
17. Давня весна
18. Осіння казка
19. Мрія
20. Оргія
21. Бояриня
22. Самсон
23. Триптих
24. Епілог

Правильні відповіді до хрестівки з Крилатів Травень-Червень 93

Впоперек 1. гартуйсь 7. малановий 8. Бог 9. старший

Вдолину 2. рій 3. України 4. Спілка 5. зелений 6. молодша 7. Михайл

Правильні відповіді до приказок

1. гарненько 2. багато 3. золоте 4. серце

II

Леся Українка

**Леся Українка з мамою,
Оленою Пчілкою**

„НАДІЯ” — ПЕРШИЙ ВІРШ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Леся Українка 1871—1913

Значок Лесі Українки

у Канаді

Леся Українка з своїм другом Іваном Франком у Карпатах